

PARTICIPATIE

PREMIUM

24 MEI 2022

[Opslaan](#) [Reacties](#) 0 [Delen](#)

Bouwen aan een leefbare buurt: drie lessen van 'De Vreedzame Wijk'

Schoppen, schreeuwen en buitensluiten: op het Kameraplein in IJsselstein was het altijd onrustig. Niet alleen onder de kinderen, de ouders deden er net zo hard aan mee. Sociaal werker Stella de Bie (49) probeerde al jaren de buurt vrediger te krijgen, maar slaagde daar pas in toen ze ging werken vanuit de principes van De Vreedzame Wijk. Niet alleen de wijk ontplooide, ook zij kwam tot bloei.



Sociaal werker Stella de Bie: 'De kinderen waren positief en hadden de wil om zich in te zetten voor verandering in de wijk. Dus ik ben met hen samen begonnen voor de Vreedzame Wijk.'

Er hing een negatieve sfeer op het Kameraplein in IJsselstein een jaar of vijf geleden. Kinderen konden er niet veilig spelen. Sommige ouders hielden hun kind liever binnen, voor de televisie, omdat ze het niet prettig vonden als hun zoon of dochter op dat plein was. Ook was de straat bezaaid met vuilnis. De buurtbewoners maakten regelmatig ruzie.

Tranen in de ogen

De tranen sprongen in de ogen van Stella de Bie, sociaal werker bij Stichting Pulse en coördinator Jeugdpreventie De Vreedzame Wijk, toen ze afgelopen weekend zag hoe de bewoners van het Kameraplein hadden samengewerkt aan een feest voor de wijk. 'We hebben het eindelijk voor elkaar gekregen: een dag zonder ruzie. De ene ouder draaide de suikerspinnen, de ander ging aan de slag met de

drankjes, de derde regelde het luchtkussen. Een moeder die knakworstjes uitdeelde, sprak een kind aan op zijn vervelende gedrag. Voorheen had dat niet gekund, dan was er meteen ruzie geweest tussen de ouders. Maar nu ging dat goed en hing er een sfeer van saamhorigheid tijdens het feest. Vijf jaar geleden had ik hier niet van kunnen dromen. Dit is waar ik het voor doe.'

Gemis

De Bie is al jaren de sociale spin in het web voor een vredige buurt in IJsselveld, waar het Kameraplein onderdeel van is. 'Ik werkte hard aan een veilige buurt, maar mistte de verbinding met de andere organisaties, zoals de voetbalclub, de school en de vluchtelingenwerkers in de wijk. Het voelde alsof iedereen op zijn eigen eilandje zat en zijn eigen ding deed. Terwijl we werken met dezelfde kinderen. We delen dezelfde zorgen over de wijk. Waarom hebben we dan niet dezelfde aanpak? Vanuit die vraag kwam ik bij De Vreedzame Wijk terecht, een initiatief van Stichting Vreedzaam.'

It takes a village...

Het principe van De Vreedzame Wijk is "It takes a village to raise a child" sprak De Bie meteen aan. 'Iedereen die wil, doet mee in de aanpak voor een vredige wijk: de gemeente, de woningcorporatie, de school, de ouders, de kinderen, de voetbalclub of de reinigingsdienst.' De Bie ging meteen aan de slag. Maar waar te beginnen? Annemiek van Vliet (52), directeur van Stichting Vreedzaam: 'We beginnen meestal met de school in de wijk als basis. Een Vreedzame Wijk begint namelijk bij de vorming van onze kinderen. Binnen het democratisch burgerschapsprogramma kunnen scholen lessen geven over conflicthantering, het gebruiken van je stem en je steentje bijdragen.'

Wat is De Vreedzame Wijk?

De Vreedzame Wijk komt voort uit De Vreedzame School. Inmiddels werkt een groot aantal basisscholen met dit programma. Kinderen krijgen daar allerlei 'burgerschapscompetenties' aangeboden. Ze leren hoe je conflicten constructief kunt oplossen. Ze krijgen een stem, mogen meedenken over allerlei zaken, krijgen verantwoordelijkheden. Bovendien leren ze op een positieve en zorgzame manier met elkaar om te gaan en zich verbonden te voelen met de gemeenschap.

In veel wijken is het succes van De Vreedzame School doorgetrokken naar de wijk: De Vreedzame Wijk. Met deze verbreding wordt een samenhangende pedagogische aanpak ingevoerd in alle organisaties die actief zijn met jeugd en ouders in de wijk.

Hoewel in elke wijk de situatie anders is, en dus maatwerk is geboden, verloopt de invoering enigszins volgens een 'schillenmodel': eerst de organisaties en doelgroepen die dicht bij de school liggen (voorschool, ouders, tussenschoolse opvang), dan de organisaties die iets verder weg liggen (verlengde schooldag, kinderopvang wijkwelzijnsorganisatie). En zo verder uitbreiden.

Invoering van De Vreedzame Wijk is niet louter trainen van professionals of vrijwilligers die met de kinderen werken. Het doel is om de pedagogische principes van De Vreedzame Wijk te verankeren in het (pedagogisch) beleid van de instellingen om de scholen heen. Die pedagogische principes moeten terug te vinden zijn in de missie van de organisatie, in de omgangscultuur, in het personeelsbeleid (aanname, coaching, aansturing). De invoering bestaat dus uit onder andere: instellen van een stuurgroep in de eigen organisatie, combinatie van training van personeel met bezoek op de werkvloer en coaching, inpassing in missie en visie, en verankering in de organisatie. *Bron: Stichting Vreedzaam*

Wijkanalyse

De Bie: 'Zo'n school, die via het burgerschapsprogramma met ons wilde samenwerken voor een Vreedzame Wijk, hebben we gevonden. Vervolgens deden we een analyse van de wijk: Wat is er nodig? Wie doet wat? Wie zijn de sleutelfiguren? Daar rolde een lijst uit van mogelijke partners, zoals de sportclub, de gemeente, de woningcorporatie, de reinigingsdienst, de bewoners zelf en de ggz. Op papier partners waarmee samenwerking eerder nog niet concreet was.'

Van Vliet: 'Na zo'n verkenning en introductie met partners in de wijk, starten we met een concreet pedagogisch vraagstuk om samen aan de slag te gaan. Dat presenteren we op een wijkbrede bijeenkomst waar we de intentie uitspreken om met elkaar de schouders eronder te zetten. Bijvoorbeeld de start van een Kinderwijkraad, een onrustig plein in de wijk zoals in IJsselstein of een nieuwe speeltuin. Daarna nodigen we iedereen uit om deel te nemen aan een basistraining 'vreedzame wijk'. In een kleine kerngroep pedagogisch klimaat bespreken we de voortgang en acties.'

Drie lessen

De structuur die De Vreedzame Wijk bood, was precies wat De Bie nodig had om stappen te kunnen zetten. Van het project heeft ze veel geleerd. Die lessen geeft ze nu mee aan mensen die zelf iets willen betekenen voor een Vreedzame Wijk.

Les 1: Samenwerken is de enige manier om verschil te maken. Dus: houd je ogen open voor een concrete aanleiding om partners zoals de gemeente erbij te betrekken

Uit een analyse van de wijk kwam naar voren dat de nummer 1 ergernis van de bewoners op het Kameraplein het vuil op de straat en in de portieken was. 'Dat zorgde voor korte lontjes en ruzies', zegt de Bie. 'Ik dacht erover na hoe ik de kinderen kon mobiliseren om de wijk schoner te krijgen. Tegelijk ontdekte ik dat de gemeente bezig was met een plan om op dat plein nieuwe containers te plaatsen. Ik hing meteen aan de telefoon met de gemeente: laten we samenwerken.'

In samenwerking met de kinderen, bewoners, de gemeente, Provides, RMN, de Doorgeefwinkel, Noppes en de Vreedzame Wijk organiseerde De Bie een dag

waar alle bewoners grofvuil konden dumpen. 'Die actie was een groot succes. Hoe schoner het plein werd, hoe sterker de verbinding tussen de bewoners werd. De wethouder kwam ook langs', vertelt De Bie. 'Toen pas viel het kwartje bij de gemeente dat er met zoveel verschillende professies kon worden samengewerkt. Nu willen ze bijna niet anders. Als er weer wat is, dan zeggen ze meteen: laten we bij elkaar komen en samen bespreken hoe we dit aanpakken. Toch blijft het zoeken naar wie het initiatief neemt en 'eigenaar' is of kartrekker van een bepaalde casus.'

Les 2: Ga niet voor quick fixes, maar bouw aan een relatie. Daarvoor moet je letterlijk langs de deuren gaan

Zo'n schone buurt is een goede start, maar om langdurig de vrede te bewaren moet er daadwerkelijk iets veranderen in het gedrag van de kinderen en de buurtbewoners. Als sociaal werker organiseerde De Bie wekelijks een activiteit, genaamd PleinPortiers. De invulling daarvan besloot ze te vervangen voor burgerschapslessen van Stichting Vreedzaam. 'Dat waren lessen over bijvoorbeeld conflictantering. We gingen aan de slag met casussen op het plein. Met rollenspellen leerden we de kinderen hoe ze om konden gaan met ruzie, pesten of buitensluiten. Die lessen gingen erin als zoete koek. Het was een verademing.'

De kinderen weten nu in theorie hoe ze met conflicten om kunnen gaan. De Bie: 'Als er iemand gepest wordt weten ze bijvoorbeeld dat ze naast de gepeste persoon kunnen gaan staan. De gepeste heeft dan niet langer het gevoel er alleen voor te staan, de pester ziet steeds meer mensen tegenover zich staan en trekt zich waarschijnlijk terug. Zo kun je vredig en non-verbaal zorgen dat iedereen zich veilig voelt. Dit hebben ze daadwerkelijk een keer toegepast.'

De kinderen stonden gelijk te springen om deel te nemen aan de PleinPortiers. Voor ouderparticipatie heeft De Bie harder moeten knokken. 'Ik heb vijf jaar lang iedere keer voor PleinPortiers aangebeld bij de deuren rondom het plein om de ouders mee op sleeptouw te nemen.' De aanhouder wint: de ouders zijn nu ook meer betrokken.

De Bie benadrukt dat het veel tijd kost om een relatie op te bouwen. 'Vijf jaar geleden stond ik nog in de kou aan de intercom. Een jaar later stond ik binnen op de trap. Nu plof ik bij ze op de bank en mag ik mijn schoenen zelfs aanhouden.'

Les 3: Begin waar de energie zit, want je hebt een lange adem nodig

'Van Annemiek leerde ik: begin waar de energie zit', vertelt De Bie. 'Dit kun je opvatten als algemene les voor sociaal werkers die zoiets gedaan willen krijgen. Je kunt niet blijven trekken aan een dood paard, dan raak je helemaal opgebrand en ben je alleen maar aan het vechten.'

Van Vliet: 'We zijn geneigd om in onze oplossingen in te steken op mensen die negatief gedrag vertonen, dat pakken we aan en willen we verminderen. Dan doe je zoveel mensen die niet van zich laten horen tekort. Terwijl die wel willen, maar misschien niet durven. Ga juist met die mensen aan de slag, dan krijg je uiteindelijk meer mensen die mee willen doen. Eigenlijk wil iedereen het leuk hebben.'

De Bie: 'In mijn geval zat de energie in de kinderen, daar zat enthousiasme en de wil om zichzelf in te zetten voor verandering. Dus ben ik begonnen bij de kinderen, met die lessen en met die schoonmaakactie.'

Niet zonder slag of stoot

Na vijf jaar lang gezamenlijk te bouwen aan een doel is er dus een grote verandering teweeggebracht op het Kameraplein. Dat ging niet zonder slag of stoot, vertelt Van Vliet. 'De wijk is terug op de landelijke politieke agenda. Je hoort nu vaak positieve en enthousiaste verhalen over samenwerken voor en met de wijk, daarvoor lijkt het misschien een eitje. We willen juist laten zien dat het niet zo makkelijk is, zodat mensen die hun buurt ook vreedzamer willen maken beter weten wat hen te wachten staat. Het heeft vijf jaar geduurd voor we dit resultaat zien in IJsselstein, er is een lange adem nodig. Daarbij is dat resultaat nog heel kwetsbaar. Als steunpilaar Stella nu vertrekt, dan weten we niet of het zaadje wat we hebben geplant echt gaat bloeien.'

Voor inspiratie uit een Vreedzame Wijk, klik [hier](#).

Lees ook: Wijkaanpak: [professionals maken het verschil door hun contact met burgers](#)

 [Reageer op dit artikel](#)  [Deel dit artikel](#)

Heleen Bastiaanse